

นำเสนอ
เรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษา

เสนอ
อ.อำนาจ เจนจิตศิริ

จัดทำโดย

- 1.กำพล สว่างวัฒนเศรษฐ์ รหัส 034961107025-2
- 2.นายชนะชัย จันทะวงศ์ รหัส 034961107004-7
- 3.นายวิเชียร หัวเขา รหัส 034961107014-6

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สาขาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์

การประกันคุณภาพการศึกษา

ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

ประกันคุณภาพ คือ การวางแผนและการปฏิบัติของหน่วยผลิตที่มุ่งจะผลิตสิ่งที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการของผู้ใช้ผลผลิต

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กิจกรรมหรือแนวปฏิบัติใด ๆ ที่หากได้ดำเนินการตามระบบและแผนที่ได้วางไว้แล้ว จะทำให้เกิดความมั่นใจว่าจะได้ผลผลิตของการศึกษาที่มีคุณภาพตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนั้น การประกันคุณภาพทางการศึกษาจึงเป็นกระบวนการวางแผน และกระบวนการจัดการของ ผู้ที่รับผิดชอบจัดการศึกษาที่จะรับประกันให้สังคมเชื่อมั่นว่าจะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้ครบถ้วนตามมาตรฐานคุณภาพที่ระบุไว้ในหลักสูตร

การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา จะมีประสิทธิผลต่อเมื่อได้มีการ
ประเมินผลการดำเนินงานตามภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง
รวมทั้งมีการทบทวนและติดตามกระบวนการดำเนินการ โดยใกล้ชิด ในการ
พัฒนาระบบการประกันคุณภาพนั้น การดำเนินการจะยึดหลักการของการให้
เสรีภาพ ทางวิชาการ (Academic Freedom) และความมีอิสระในการกำหนด
แนวทางในการบริหารและดำเนินการของสถาบัน (Institutional Autonomy)
เพื่อความมีคุณภาพภายในสถาบันอย่างเต็มที่ แต่ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาจะต้อง
พร้อมที่จะรับการตรวจสอบจากภายนอก อย่างไรก็ตาม เชื่อว่าระบบการประกัน
คุณภาพที่ได้กำหนดขึ้น จะนำไปตามหลักการที่ว่า หากสถาบันอุดมศึกษา
สามารถ ควบคุมองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ใช้ในการผลิตบัณฑิตให้เป็นไปอย่างมี
คุณภาพพร้อมทั้งมีระบบของการตรวจสอบและประเมินจากภายนอกแล้ว
คุณภาพของบัณฑิตก็จะดีด้วย

2. สาเหตุที่ต้องมีการประกันคุณภาพการศึกษา

โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุค โลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้า ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว คือคุณภาพของคน

ประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาขึ้น ปัจจัยดังกล่าว คือ

1. ประเทศไทยยังไม่เคยมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีรูปแบบที่ชัดเจน และบ่งชี้ได้ว่าจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ
2. คุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาและบัณฑิต มีแนวโน้มที่จะมีความแตกต่างกันมากขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียแก่ประเทศไทย โดยส่วนรวมในระยะยาว

3. มีการแข่งขันกันในเรื่องคุณภาพของการจัดการศึกษาและคุณภาพของบัณฑิตในวงการอุดมศึกษาทั้งภายในประเทศและนอกประเทศมากขึ้น
4. สถาบันอุดมศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาองค์ความรู้ให้เป็นสากล เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากนานาชาติมากขึ้น
5. สถาบันอุดมศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความมั่นใจให้แก่สังคมว่าสามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ
6. สถาบันอุดมศึกษาจะต้องให้ข้อมูลสาธารณะ (Public Information) ที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา ผู้จ้างงาน รัฐบาล และประชาชนทั่วไป
7. สังคมต้องการระบบอุดมศึกษาที่มีความโปร่งใส (Transparency) และความรับผิดชอบ ซึ่งตรวจสอบได้ (Accountability)

ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพนั้น จะยึดหลักของการให้เสรีภาพทางวิชาการ (Academic Freedom) และความมีอิสระในการดำเนินการของสถาบัน (Institutional Autonomy) เพื่อความมีคุณภาพภายในสถาบันอย่างเต็มที่ แต่ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาจะต้องพร้อมที่จะรับการตรวจสอบจากภายนอก ซึ่งเป็นไปตามหลักการของความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) ความสมดุลย์ของหลักการดังกล่าว คือ แนวทางในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ อุดมศึกษาที่พึงประสงค์

3. องค์ประกอบของการประกันคุณภาพการศึกษา

องค์ประกอบของการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง ส่วนต่าง ๆ ของระบบประกันคุณภาพที่สาขาวิชาเลือกใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งองค์ประกอบนี้จะครอบคลุมและสอดคล้องกับระบบบริหารงานภายในของมหาวิทยาลัย

การประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยแยกได้เป็น ๒ ส่วน คือ

3.1 การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถาบันศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถาบันการศึกษานั้นเองหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น เพื่อให้มีความมั่นใจว่าสถาบันอุดมศึกษาดำเนินการตามภารกิจหลักอย่างมี คุณภาพ และกระบวนการประกันคุณภาพภายในยังประกอบด้วย

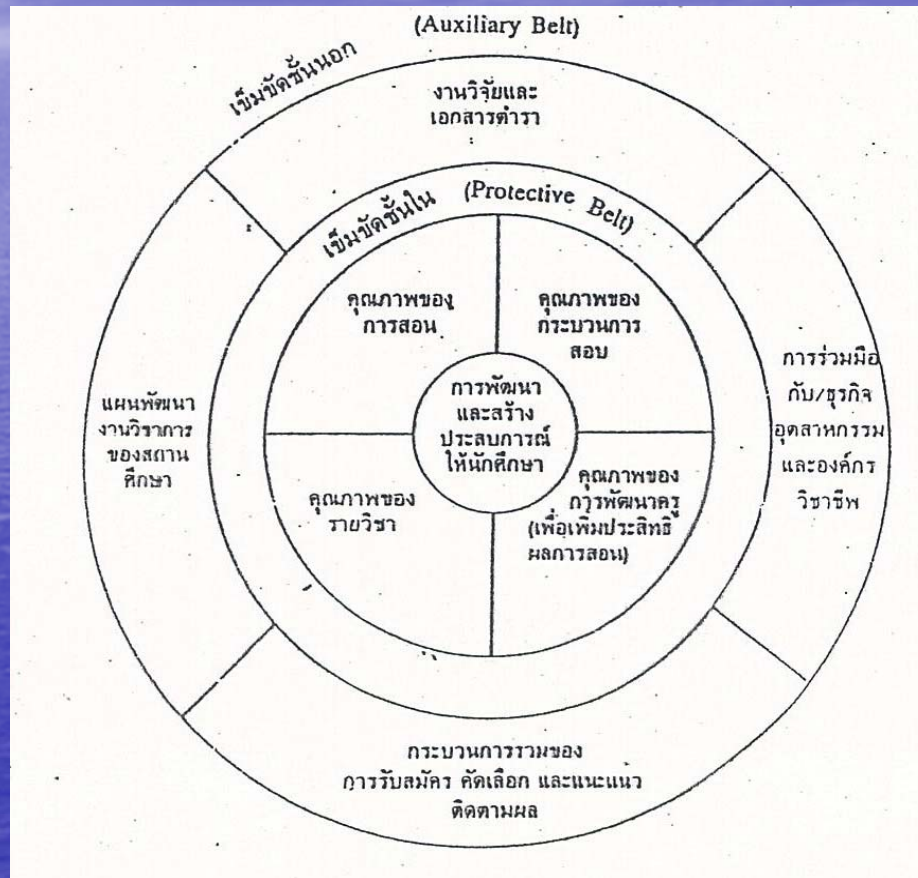
- 1) การควบคุมคุณภาพ (Quality Control)
- 2) การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit)
- 3) การประเมินคุณภาพ (Quality Assessment)

3.2 การประกันคุณภาพโดยภายนอก หมายถึง การติดตามตรวจสอบคุณภาพและการประเมินผลของสถาบันการศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง เพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของสถาบันการศึกษา และกระบวนการประกันคุณภาพภายนอก ยังประกอบด้วย

- 1) การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit)
- 2) การประเมินคุณภาพ (Quality Assessment)
- 3) การรับรองมาตรฐาน (Quality Accreditation)

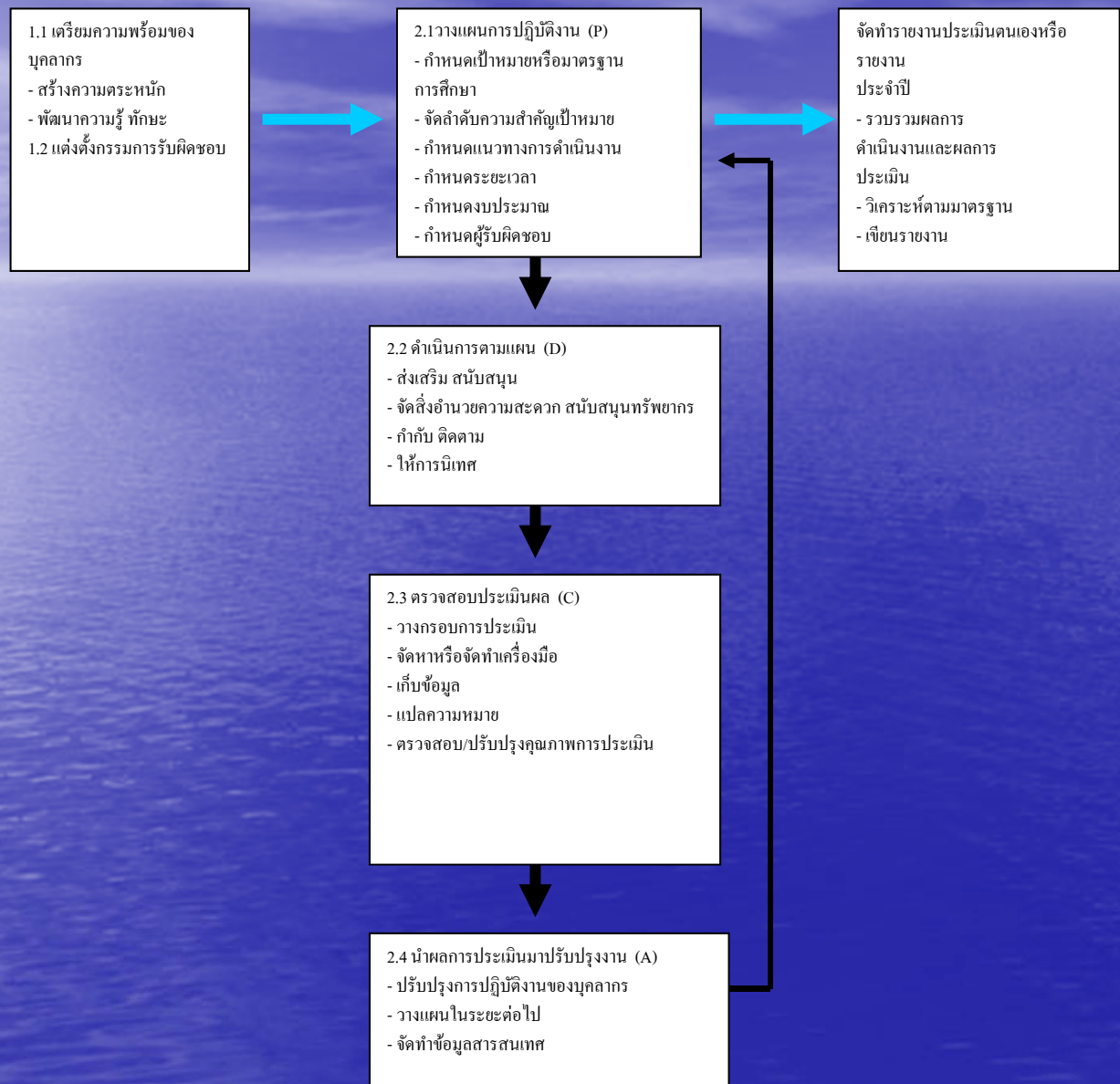
องค์ประกอบที่สำคัญของคุณภาพของผู้ที่จบการศึกษาจะมี 4 ประการคือ

4. ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา

4.1 ขั้นตอนการดำเนินงานตามกระบวนการประกันคุณภาพภายใน
การดำเนินการประกันคุณภาพภายในตามกระบวนการที่กล่าว
มาแล้ว มีแนวทางและขั้นตอน ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 4.1 แสดงขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2543 :13)

ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในมีรายละเอียด ดังนี้

1. ขั้นตอนการเตรียมการ ซึ่งการเตรียมการที่มีความสำคัญ คือ

ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 การเตรียมความพร้อมของบุคลากร โดยต้องสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการประกันคุณภาพภายในและการทำงานเป็นทีม ซึ่งจะจัดทำภารกิจชี้แจงทำความเข้าใจโดยใช้บุคลากรภายในสถานศึกษาหรือวิทยากรมืออาชีพจากภายนอก โดยบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมรับทราบพร้อมกัน และต้องพัฒนาความรู้ ทักษะเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในให้บุคลากรทุกคนเกิดความมั่นใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพด้วยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการ

ในแต่ละปี ต่อมาเน้นเนื้อหาการกำหนดกรอบและแผนการประเมิน การสร้าง เครื่องมือประเมินและการรวบรวมข้อมูล ในช่วงท้ายเน้นเรื่องเกี่ยวกับการ วิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอผลการประเมินและการเขียนรายงานผลการประเมิน ตนเอง (Self Study Report)

1.2 การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบในการประสานงาน กำกับดูแล ช่วยเหลือสนับสนุนให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกันและเชื่อมโยงเป็นทีม โดยการตั้ง คณะกรรมการควรพิจารณาตามแผนภูมิโครงสร้างการบริหารซึ่งฝ่ายที่ รับผิดชอบงานใดควรเป็นกรรมการรับผิดชอบการพัฒนาและประเมินคุณภาพ งานนั้น

2. ขั้นการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน

2.1 การวางแผน จะต้องมีการกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบงาน ระยะเวลาและทรัพยากรที่ต้องใช้ สำหรับแผนต่างๆ ที่ควรจัดทำคือ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี แผนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา แผนการประเมินคุณภาพและแผนงบประมาณ เป็นต้น

2.2 การปฏิบัติตามแผน ซึ่งในขณะดำเนินการต้องมีการเรียนรู้เพิ่มเติมตลอดเวลาและผู้บริหารควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนทำงานอย่างมีความสุข จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการปฏิบัติ กำกับ ติดตามการทำงานทั้งระดับบุคลากร ายกลุ่ม ายหมวด และให้การนิเทศ

2.3 การตรวจสอบประเมินผล ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับที่แสดงว่าการดำเนินงานที่ผ่านมาบรรลุ เป้าหมายเพียงใด โดยการประเมินต้องจัดวางกรอบการประเมิน จัดหาหรือ จัดทำเครื่องมือ จัดเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล แปลความข้อมูล และการ ตรวจสอบ ปรับปรุงคุณภาพการประเมิน

2.4 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน เมื่อแต่ละฝ่ายประเมินผลเสร็จแล้วจะ ส่งผลให้คณะกรรมการรับผิดชอบนำไปวิเคราะห์ สังเคราะห์และแปลผลแล้ว นำเสนอผลต่อผู้เกี่ยวข้องเพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารและ บุคลากร นำไปวางแผนในระยะต่อไป และจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศหรือการ เขียนรายงานประเมินตนเอง

3. ขั้นการจัดทำรายงานประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี เมื่อสถานศึกษาดำเนินการประเมินผลภายในเสร็จแล้วจะจัดทำรายงาน โดยเริ่มจากรวบรวมผลการดำเนินงานและผลการประเมินมาวิเคราะห์จำแนกตามมาตรฐานการศึกษา และเขียนรายงาน

ระบบการประกันคุณภาพภายนอก หมายถึง ระบบการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง เพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 : มาตรา 4)

ระบบการประกันคุณภาพภายนอก มีหลักการและกระบวนการ ดังต่อไปนี้

1. หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายนอก มี 5 ประการ ดังนี้
(สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา 2544 : 3)

1.1 เป็นการประเมินเพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไม่ได้มุ่งเน้นเรื่อง
การตัดสิน การจับผิดหรือการให้คุณ ให้โทษ

1.2 ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม โปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความ
เป็นจริง และมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

1.3 มุ่งสร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลัก
การศึกษาของชาติ โดยให้มีเอกภาพเชิงนโยบายแต่ยังคงมีความหลากหลาย
ในทางปฏิบัติที่สถานศึกษาสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะและพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาให้เต็มตามศักยภาพของสถานศึกษาและผู้เรียน

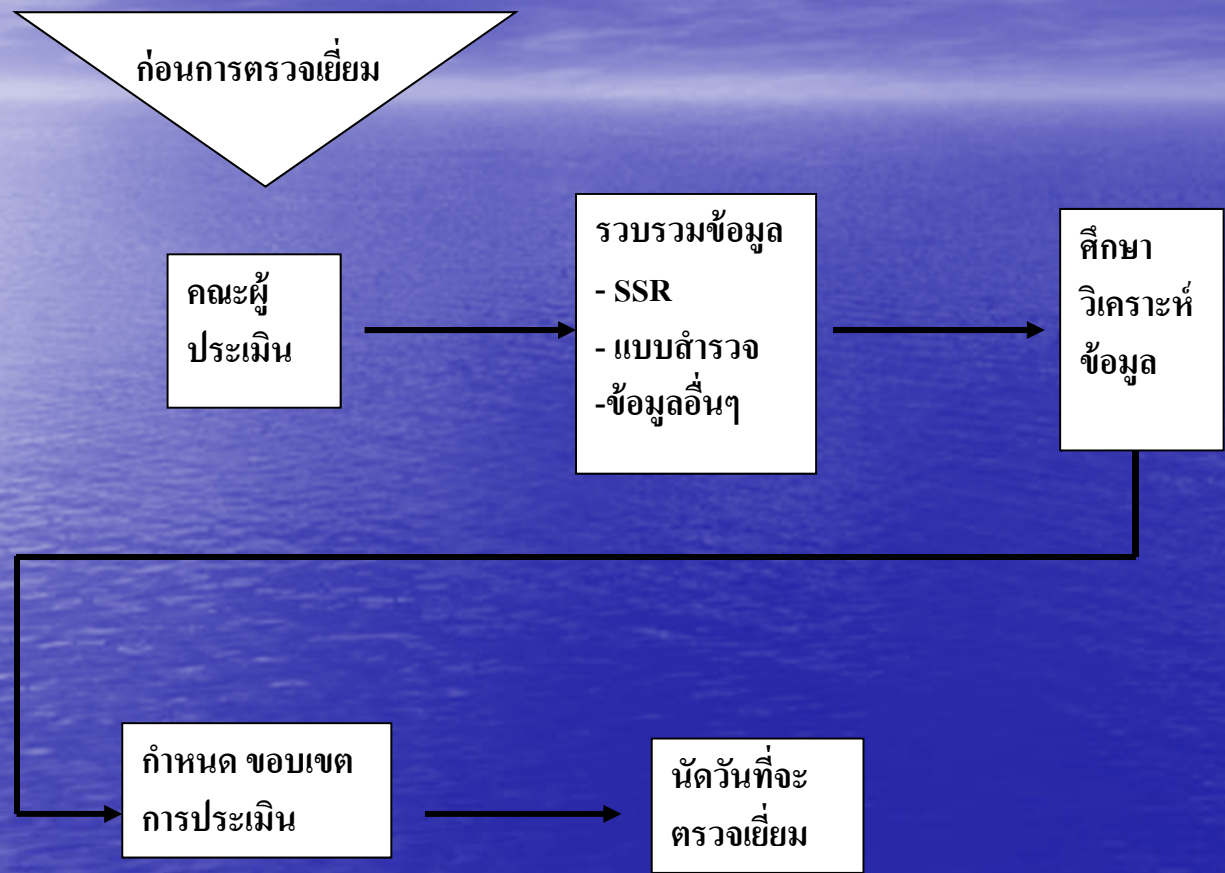
1.4 มุ่งเน้นในเรื่องการส่งเสริมและประสานงานในลักษณะกัลยาณมิตรมากกว่า
การกำกับ และควบคุม

1.5 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพและการพัฒนาการจัด
การศึกษาจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2. กระบวนการประเมินคุณภาพภายนอกเป็นกระบวนการที่คณะผู้ประเมิน
ภายนอกจะรวบรวมและศึกษาข้อมูลจากรายงานผลการประเมินตนเองของ
สถานศึกษาซึ่งเสนอต่อสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
(องค์การมหาชน) แล้วเข้าไปตรวจสอบและประเมินคุณภาพของสถานศึกษา
รวมทั้งให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการประเมินเพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็น
แนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และ
จัดทำรายงานผลการประเมินเผยแพร่ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ สาธารณชน

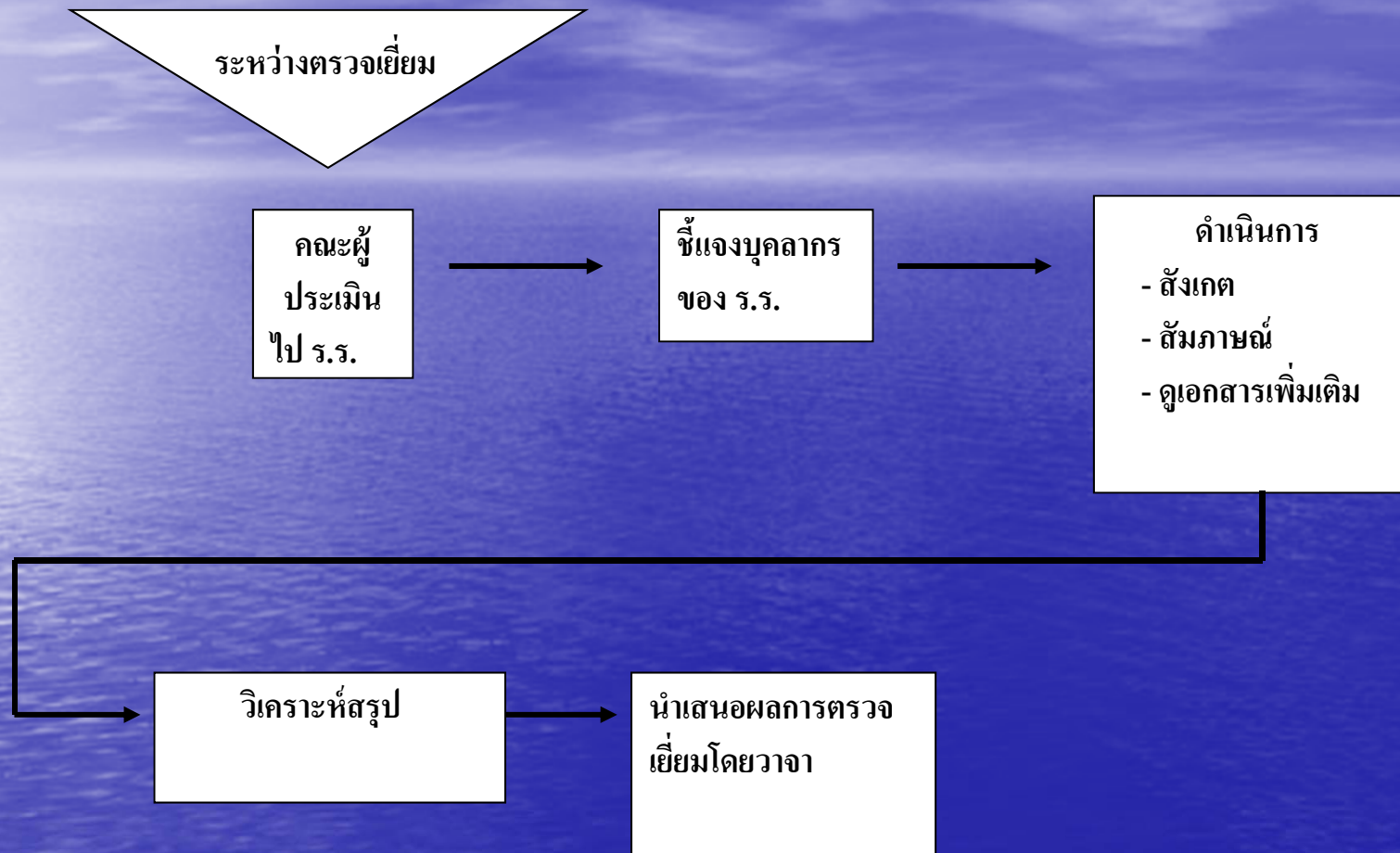
ขั้นตอนที่ 1 ก่อนการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

ภาพที่ 4.2 แสดงขั้นตอนที่ 1 ก่อนการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา
(สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 2544 : 8)

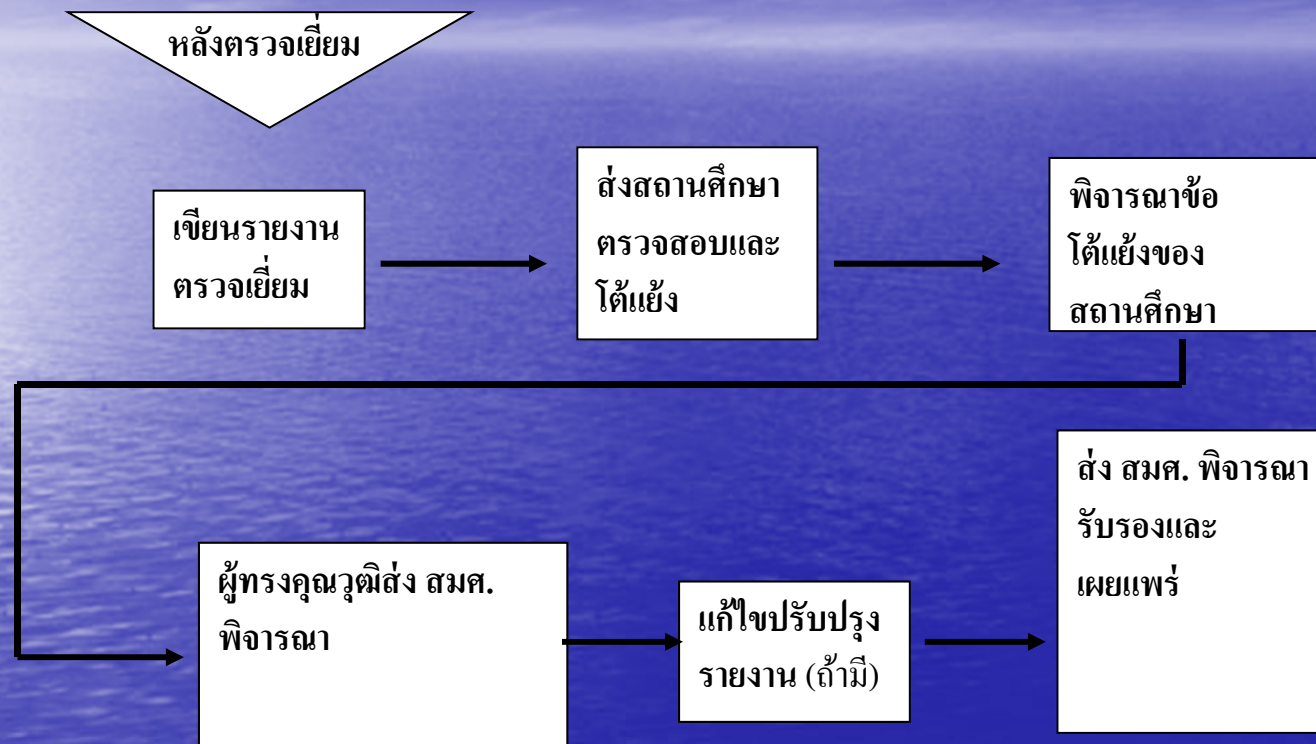
ขั้นตอนที่ 2 ระหว่างการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

ภาพที่ 4.3 แสดงขั้นตอนที่ 2 ระหว่างการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา
(สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 2544 :

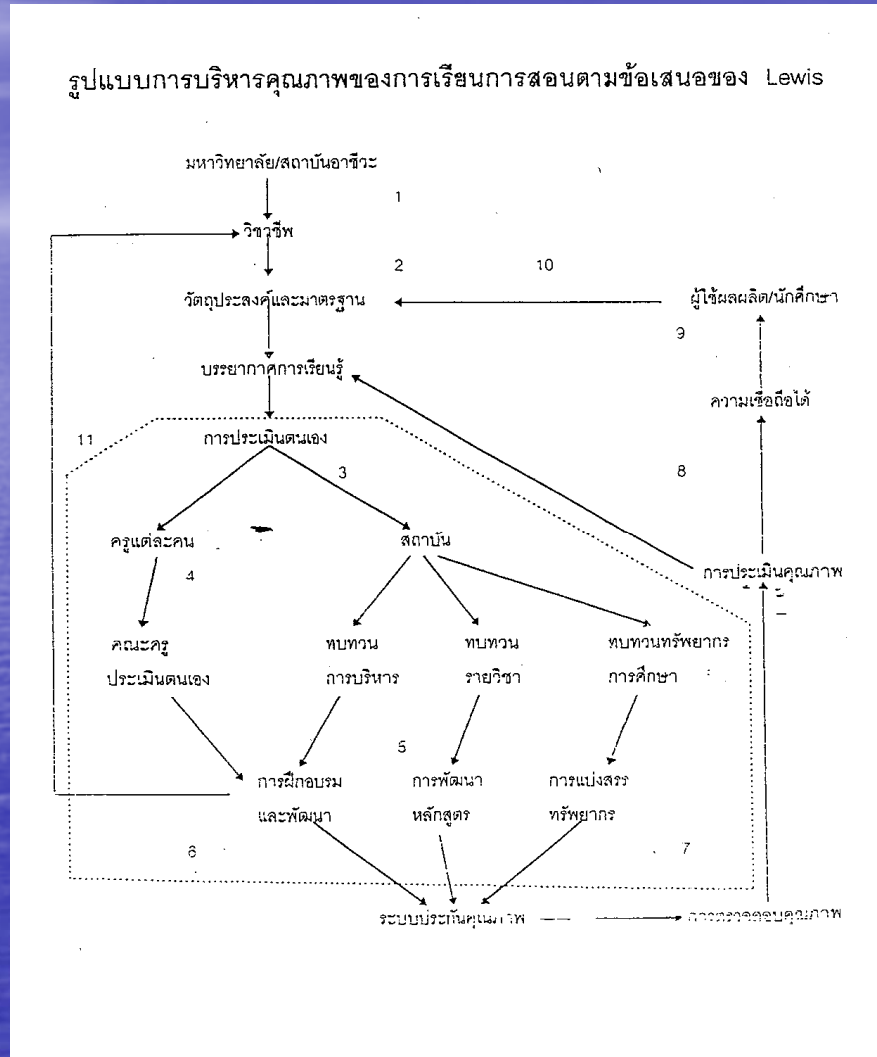
ขั้นตอนที่ 3 หลังการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

ภาพที่ 4.4 แสดงขั้นตอนที่ 3 หลังการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา
(สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 2544 : 13)

5. รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาของ Lewis

จากรูป รูปแบบการประกันคุณภาพ 11 ขั้นตอน สามารถอธิบายแต่ละขั้นตอนได้ดังนี้

1. มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอาชีววะ จะต้องพัฒนามาตรฐานวิชาชีพออกมา กำหนดขอบเขตของงาน กำหนดมาตรฐานด้านต่างๆ โดยรับฟังความคิดเห็นจากสถานประกอบการที่เป็นผู้ใช้นักศึกษา
2. พิจารณาวัตถุประสงค์และมาตรฐานออกมา ในรูปการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. การเรียนรู้จะถูกติดตาม ตรวจสอบประเมินผล ด้วยการประเมินตนเองทั้งในระดับรายบุคคลและระดับสถาบัน
4. มีการประเมินตนเอง และประเมิน โดยคณะบุคคลจากภายนอก
5. ผลการประเมินจะนำไปสู่การฝึกอบรมและพัฒนา การทบทวนเนื้อหา รายวิชา การทบทวนการแบ่งสรรทรัพยากร การทบทวนระบบบริหาร การทบทวนระบบบริหาร

6. กระบวนการตามขั้นตอนที่ 3,4,5 ก่อให้เกิดระบบประกันคุณภาพขึ้น
7. ผู้ตรวจสอบคุณภาพจากภายนอก พิจารณาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถาบัน
8. ประเมินคุณภาพจากสภาพแวดล้อมทางการเรียน โดยผู้ตรวจสอบจากภายนอกสถาบัน
9. รายงานผลการประเมิน เพื่อการยอมรับหรือปรับปรุง
10. ผลจากกระบวนการประกันคุณภาพ จะมีการปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์ กำหนดมาตรฐานใหม่ โดยรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้ใช้ผลิตภัณฑ์
11. ผลจากการฝึกอบรมและพัฒนาอาจารย์ของสถาบัน จะส่งผลให้เกิดความสามารถในวิชาชีพการสอนเพิ่มขึ้น

